

ІСТОРИЧНЕ ПАМ'ЯТКОЗНАВСТВО ЗАХІДНИХ ЕТНІЧНИХ УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ ХІХ–ХХІ СТ.

КЕРІВНИК – Гаврилюк Світлана Віталіївна, доктор історичних наук, професор, проректор з науково-педагогічної і навчальної роботи та рекрутації Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки; голова спеціалізованої вченої ради Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальностями 07.00.01 – історія України, 26.00.05 – музеєзнавство. Пам'яткознавство; голова філії Українського історичного товариства імені М. Грушевського.

Електронна адреса: prorector-study@eenu.edu.ua

Напрями наукових досліджень: складання нормативно-правової бази історичного пам'яткознавства західних етнічних українських земель; діяльність наукових товариств і музейних закладів із пошуку, вивчення та збереження пам'яток; внесок науковців і краєзнавців-аматорів у дослідження та охорону культурної спадщини Правобережної України.

Основні наукові роботи: опубліковано понад 100 наукових праць, у т. ч. дві одноосібні монографії, розділ у колективній монографії, 80 статей, зокрема:

1. Історичне пам'яткознавство Волині, Холмщини і Підляшшя (ХІХ – початок ХХ ст.): монографія. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2002. – 532 с.

2. Історичне пам'яткознавство Волині, Холмщини і Підляшшя (ХІХ – початок ХХ ст.): монографія. – 2-ге вид., доп. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. – 536 с.

3. Історичний нарис пам'яткоохоронної справи // Основи пам'яткознавства / за заг. ред. Л. О. Гріффена, О. М. Титової. – К. : Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК, 2012. – С. 248–284 (у співавт.).

4. Діяльність громадськості щодо збереження культурної спадщини міста Луцька (ХІХ – початок ХХ ст.) // Проблеми гуманітарних наук : наук.

зап. Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. І. Франка. – Дрогобич : Вимір, 2004. – С. 37–47.

5. Збереження культурної спадщини Волині, Холмщини і Підляшшя : історичний досвід ХІХ – початку ХХ ст. // Наук. вісн. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки. Сер. : Істор. науки. – 2007. – № 1. – С. 39–43.

6. Волинські пам'ятки в дослідженнях професора Адріана Прахова // Літопис Волині. – 2009. – Чис. 6. – С. 10–16.

7. Відновлення Успенського собору м. Володимира-Волинського – унікальної пам'ятки Київської Русі: концепція, здійснення, результати // Чорноморський літопис : наук. журн. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – Вип. 1. – С. 75–80.

8. Історико-культурна спадщина Волині в описах польського дослідника Тадеуша Стецького // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Сер. : Істор. науки. – 2012. – № 10 (235). – С. 130–135.

9. Свято-Василівський собор Овруча: з історії реставрації початку ХХ ст. // Праці Центру пам'яткознавства. – К. : Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК, 2014. – Вип. 25. – С. 36–46.

10. Процес зародження пам'яток охоронної діяльності в Україні (XIX – початок XX ст.) // Краєзнавство. – 2015. – № 3/4 (92/93). – С. 225–233.

Наукове керівництво дисертаційними роботами:

Кушпетюк О. І. Історико-краєзнавча діяльність музейних закладів Волині другої половини XIX – початку XX століть (2001).

Кінд-Войтюк Н. В. Історико-краєзнавчі дослідження і пам'яток охоронна робота на Волині у 1920–1930-х роках (2007).

Коробчук І. М. Культурна спадщина та історія Правобережної України у наукових студіях Ореста Левицького (2009).

Ковальчук Є. І. Формування фонду сакрального мистецтва у Волинському краєзнавчому музеї (1929–2009 рр.) (2010).

Засць Л. О. Культурна спадщина Волині у періоді громадянських товариств Правобережної України (остання третина XIX – початок XX ст.) (2012).

Буліга М. М. Волинь у парламентському житті Російської імперії (1905–1917 рр.) (2012).

Качковська Л. Р. Діяльність Київського товариства охорони пам'яток старовини і мистецтва щодо вивчення і збереження культурної спадщини Правобережної України (2012).

Муляр Г. В. Пам'яток охоронна діяльність в Україні у 1944–1991 рр. (на прикладі Волинської і Рівненської областей) (2015).

Зінько Д. А. Художній музей м. Луцька: становлення, діяльність, роль у культурно-мистецькому житті Волині (2016).

АНОТАЦІЯ

Досліджується галузь суспільної діяльності теоретичного і практичного характеру державних структур, світських та церковних товариств, музейних закладів, науковців і краєзнавців, спрямована на пошук, вивчення, облік, збереження в історико-природному середовищі й окремих сховищах (музеях, архівах, бібліотеках, приватних колекціях), охорону (консервацію, реставрацію, реабілітацію) та популяризацію головним чином археологічних, археографічних, архітектурних і малярських об'єктів культурної спадщини таких етнічних українських територій, як Волинь, Холмщина, Підляшшя, Берестейщина, Пінщина.

ОСНОВНИЙ ДОРОБОК

Докторська дисертація «Становлення й розвиток історичного пам'ятокознавства Волині, Холмщини і Підляшшя (XIX – початок XX ст.)»,

монографії та розділ у колективній монографії – С. В. Гаврилук; кандидатські дисертації О. І. Кушпетюк, Н. В. Кінд-Войтюк, І. М. Коробчук, Є. І. Ковальчук, Л. О. Засць, М. М. Буліги, Л. Р. Качковської, Г. В. Муляр, Д. А. Зінька; затвердження тем і підготовка кандидатських дисертацій аспірантами С. А. Мочкіним, Л. А. Мірошниченко-Гусак, М. Р. Лавнічек, Д. О. Бондарчуком; публікація статей у фахових виданнях та матеріалах конференцій різних рівнів; укладання списку нерухомих об'єктів культурної спадщини західних етнічних українських земель, обстежених у 2010–2012 рр. виконавцями науково-дослідної роботи «Культурна спадщина західних етнічних українських земель: проблеми вивчення і збереження у XIX–XXI ст.» (№ державної реєстрації 0110U000024), унесення відомостей про ці пам'ятки до електронного каталогу.

ПРЕДСТАВНИКИ

Кушпетюк Олена Іванівна – кандидат історичних наук, доцент, заступник директора з навчально-виховної та методичної роботи Луцького інституту розвитку людини Університету «Україна».

Напрямок наукових досліджень: історико-краєзнавче вивчення Волині у другій половині XIX – на початку XX ст.

Основні наукові роботи:

1. Єпархіальне давньосховище в Житомирі: 120 років від часу заснування // Наук. вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Сер. : Істор. науки. – 2013. – № 21 (269). – С. 155–160.

2. Діяльність музею Братства імені князів Острозьких (за матеріалами архіву братства з фондів Волинського краєзнавчого музею) // Остроз. краєзн. зб. – Острог : [б. в.], 2014. – Вип. 7. – С. 283–287.

3. 150 років з часу заснування першого музею Волині // Наук. вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Сер. : Істор. науки. – 2015. – № 7 (308). – С. 156–161.

Кінд-Войтюк Наталія Василівна – кандидат історичних наук, доцент кафедри нової та новітньої історії України Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Електронна адреса: kind-voytyuk.nataliya@eenu.edu.ua

Напрямок наукових досліджень: вивчення краєзнавчої і пам'яток охоронної роботи 1920–1930-х рр. у Західній Волині.

Основні наукові роботи:

1. Дослідження історії та пам'яток Волинського воєводства товариствами Другої Речі По-

сполитої у 1921–1939 рр. // Істор. студії Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. – Луцьк : [б. в.], 2014. – № 11–12. – С. 53–58.

2. Музейна політика Другої Речі Посполитої у м. Луцьку у 1920–1930-х роках // Актуальні проблеми вітчизн. та всесвіт. історії : зб. наук. пр. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. – Рівне : [б. в.], 2015. – Вип. 26. – С. 225–228.

3. Анатолій Вахнянин – голова товариства «Просвіта» // Наук. вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Сер. : Істор. науки. – 2016. – № 3 (328). – С. 79–82.

Коробчук (Денисюк) Ірина Миколаївна – кандидат історичних наук, вчитель історії Балаховицької НВК I–II ступенів Володимирецького району Рівненської області.

Напря́м наукових досліджень: вивчення О. Левицьким історії та культурної спадщини Правобережної України, Волині.

Основні наукові роботи:

1. Джерела до вивчення пам'яткознавчої діяльності Ореста Левицького // Зб. навч.-метод. матеріалів і наук. ст. істор. ф-ту Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки. – Луцьк : [б. в.], 2006. – Вип. 11. – С. 23–28.

2. Волинезнавчі публікації Ореста Левицького в часописі «Киевская старина» // Наук. вісн. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки. Сер. : Істор. науки. – 2007. – № 1. – С. 248–254.

3. Пам'яткознавчі публікації Ореста Левицького в науковій періодиці Наддніпрянщини // Каразінські читання (історичні науки) : матеріали Міжнар. наук. конф. молодих учених (20 квіт. 2007 р.). – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2007. – С. 152–153.

Ковальчук Євгенія Іванівна – кандидат історичних наук, заступник директора з наукової роботи Волинського краєзнавчого музею, доцент кафедри документознавства і музейної справи Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Напря́ми наукових досліджень: музеєзнавство; пам'яткоохоронна справа; історія культури, сакрального мистецтва.

Основні наукові роботи:

1. Формування фонду сакрального мистецтва у Волинському краєзнавчому музеї (1929–2012 роки) : монографія. – Луцьк : Волин. старожитності, 2013. – 296 с., іл.

2. Музеї Волині в комплектуванні і дослідженні етнографічних матеріалів // Минуле і сучасне Волині і Полісся. Народна культура і музеї : матеріали Четвертої Всеукр. наук.-етногр. конф., присвяч. 80-річчю від дня народження Олексі

Ошуркевича (м. Луцьк, 16–17 квіт. 2013 р.) : наук. зб. – Луцьк : Волин. старожитності, 2013. – Вип. 44. – С. 77–82.

3. Мистецтво княжої Волині на сторінках нового видання «Історія українського мистецтва» // Княжа доба : історія і культура / НАН України, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича. – Львів : [б. в.], 2014. – Вип. 8. – С. 360–376.

Засць Любов Олексіївна – кандидат історичних наук, доцент кафедри документознавства і музейної справи Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Електронна адреса: zaiets.liubov@eenu.edu.ua

Напря́м наукових досліджень: історія та культура Волині на сторінках періодики громадських товариств Правобережної України останньої третини XIX – початку XX ст.

Основні наукові роботи:

1. Описи стародавніх споруд Луцька у періодиці громадських товариств Правобережної України (остання третина XIX – початок XX ст.) // Наук. вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Сер. : Істор. науки. – 2013. – № 12. – С. 169–174.

2. Історія та культура Волині у виданнях Київського відділу імператорського Російського воєнно-історичного товариства // Волинські істор. зап. : зб. наук. пр. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. – Т. 11. – С. 74–83.

3. Культурна спадщина Волині у періодиці громадських товариств Правобережної України (остання третина XIX – початок XX ст.) // Історична панорама : зб. наук. ст. ЧНУ. Сер. : Історія. – Чернівці : [б. в.], 2014. – Вип. 18. – С. 79–92.

Буліга Микола Миколайович – кандидат історичних наук, помічник ректора Луцького національного технічного університету, депутат Волинської обласної ради.

Напря́м наукових досліджень: суспільно-політичне та громадське життя Волині початку XX ст.

Основні наукові роботи:

1. Юридичне забезпечення виборів до Державної Думи царської Росії (за матеріалами Волинської губернії) // Актуальні проблеми вітчизн. та всесвіт. історії : зб. наук. пр. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. – Рівне : [б. в.], 2010. – Вип. 20. – С. 22–25.

2. Діяльність волинських депутатів у Державній думі Російської імперії / Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Сер. : Істор. науки. – 2011. – № 23 (220). – С. 81–87.

3. Джерела про участь Волині у парламентському житті Російської імперії початку XX ст. // Наук. вісн. Чернів. ун-ту : зб. наук. пр. Сер. :

Історія. Політ. науки. Міжнар. відносини. – Чернівці : [б. в.], 2012. – Вип. 590–591. – С. 102–106.

Качковська Леся Ростиславівна – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри документознавства і музейної справи Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Електронна адреса: kachkovska.lesja@eenu.edu.ua

Напрямок наукових досліджень: Київське товариство охорони пам'яток старовини й мистецтва в громадсько-культурному житті Правобережної України початку ХХ ст.

Основні наукові роботи:

1. Архівні документи як джерело з вивчення діяльності Київського товариства охорони пам'яток старовини і мистецтва // *Наук. вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Сер. : Істор. науки.* – 2015. – № 5 (306). – С. 146–152.

2. Діловодна документація Київського товариства охорони пам'яток старовини і мистецтва: особливості оформлення реквізитів та змісту (за матеріалами Центрального державного історичного архіву України, м. Київ) // *Гілея : наук. вісн.* – 2016. – Вип. 105. – С. 146–151.

3. Пам'яткоохоронна діяльність Київського товариства охорони пам'яток старовини й мистецтва впродовж 1910–1913 рр.: становлення та розвиток // *Наук. вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Сер. : Істор. науки.* – 2016. – № 3 (328). – С. 143–148.

Муляр Галина Володимирівна – кандидат історичних наук, викладач Київського професійно-педагогічного коледжу імені А. Макаренка.

Напрямок наукових досліджень: охорона культурної спадщини західних областей України в 2-й половині ХХ ст.

Основні наукові роботи:

1. Внесок викладачів вишів Волині та Рівненщини в охорону культурної спадщини рідного краю (1950-ті – початок 1990-х рр.) // *Історичні студії Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки.* – Луцьк : [б. в.], 2013. – Вип. 9–10. – С. 111–116.

2. Петро Ричков – подвижник пам'яткоохоронної справи // *Гуржійські історичні читання : зб. наук. пр.* – Черкаси : [б. в.], 2014. – Вип. 7. – С. 149–152.

3. Археологічні дослідження Волині та Рівненщини (друга половина 1940-х – початок 1990-х років) // *Гілея : наук. вісн.* – 2014. – Вип. 87. – С. 122–126.

Зінько Дмитро Анатолійович – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Художнього музею м. Луцька.

Напрями наукових досліджень: музеєзнавство; історія музейної справи на Волині у ХХ – на початку ХХІ ст.

Основні наукові роботи:

1. Внесок Анатолія Дублянського у формування колекцій Художнього музею м. Луцька // *Наук. зап. Терноп. нац. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка. Сер. : Історія.* – 2014. – Вип. 2, ч. 2. – С. 101–104.

2. Культурно-історичні передумови та етапи становлення Волинського музею у м. Луцьку // *Наук. зап. Нац. ун-ту «Острозька академія». Сер. : Істор. науки.* – 2015. – Вип. 24. – С. 49–53.

3. Історіографія діяльності Художнього музею м. Луцька // *Наук. вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Сер. : Істор. науки.* – 2015. – № 5 (306). – С. 163–170.

